Nr. 26. Lwów, dnia 30. czerwca 1888. Rok XXI Tom XLI.

Wychodzi w sobotę każdego tygodnia w objętości jednego arkusza.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową rocznie 4 złr. półrocznie 2 złr. w. a. w Państwie austryackiem.

W Rossyi rocznie 5 rubli sr. w W. Ks. Poznańskiem 3 talary

Skład główny w Krakowie u *Friedleina*, w Warszawie u *Gebethnera i Wolffa*, w Poznaniu u *Żupańskiego*.

ROLNIK

TYGODNIK

DLA GOSPODARZY WIEJSKICH

ORGAN URZĘDOWY

c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Pod redakcyą:

PROF. W. TYNIECKIEGO.

Redakcya i Administracya „ROLNIKA“: Ulica Czarna l. 3 Skład główny w księgarni *Gubrynowicza i Schmidta* przy placu katedralnym.

Inseraty zamieszczają się za opłatą 10 ct. od wiersza drobnym drukiem. Dla członków Towarzystwa gospodarskiego liczy się połowę ceny.

Manuskrypta nieumieszczone nie zwracają się. Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.

ANKIETA

w sprawie dostawy artykułów, potrzebnych dla c. k. armii, przez producentów.

(Sprawozdanie delegata komitetu *Augusta Schellenberga* odczytane na posiedzeniu 2 czerwca b. r.

Zwołana przez Wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa na dzień 24-go maja b. r. ankieta, dla roztrząśnienia kwestyi dostawy artykułów potrzebnych dla c. k. armii przez producentów, ukończyła wprawdzie z odbytem na dniu 29-go maja trzeciem posiedzeniem swe obrady, zamierzonem jest jednak wkrótce ponowne zwołanie tej ankiety, celem dalszego przeprowadzenia jej prac.

W ankiecie tej, odbytej pod przewodnictwem pana Ministra rolnictwa, wzięli udział jako reprezentanci zaproszonych do tego rolniczych korporacyj, następujący panowie :

Deputowany do Rady państwa, Gustaw Hock (c. k. Stowarzyszenie rolnicze w Celowcu), deputowany do Rady państwa, dr. Józef Alfred Heilsberg (c. k. Stowarzyszenie rolnicze w Gradcu), August Schellenberg (c. k. Towarzystwo gospodarcze we Lwowie), członek Izby panów, hrabia Belrupt (Stowarzyszenie rolnicze w Bregencyi), deputowany do Rady państwa, dr. Jan Rapp (Rada krajowa kultury w Tyrolu, sekcya Inszpruk), Maksymilian Mevsi (Rada krajowa kultury w Tyrolu, sekcya Trydent), deputowany do Rady państwa, Emanuel Proskowetz (morawsko-szląskie Stowarzyszenie dla poparcia rolnictwa i krajoznawstwa w Bernie), deputowany do Rady państwa, Franciszek hr. Coronini-Cronberg (Towarzystwo rolnicze w Gorycyi), deputowany do Rady państwa, dr. Józef Poklukar (c. k. Stowarzyszenie gospodarcze w Lublanie), deputowany do Rady państwa Józef hr. Brenner (c. k. Towarzystwo gospodarcze w Wiedniu), deputowany do Rady państwa, dr. Jan Zotta (Stowarzyszenie kultury krajowej w Czerniowcach), książę Karol Schwarzenberg (Rada kultury krajowej w Pradze), deputowany do Rady państwa, Jerzy Lienbacher (c. k. Towarzystwo gospodarcze w Salcburgu), Józef Baldermann (Stowarzyszenie rolniczo-leśne dla północno-zachodniego Szląska w Borzniewie), Antoni hr. Wodzicki (c. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie), Aleksander Adler (Rada kultury krajowej w Lincu), Jerzy Cienciała (Stowarzyszenie gospodarcze w Cieszynie), deputowany do Rady państwa, Bidischini-Burgstaller (Towarzystwo rolnicze w Tryeście).

Dalej wzięli udział w ankiecie: Z wys. c. k. Ministerstwa wojny: generalny intendent, Ryszard Röckenzaun i intendent Antoni Winkler; — z wys. c. k. Ministerstwa obrony krajowej : starszy intendent, Józef Perko i młodszy intendent Karol Rädlhammer, — z wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa: szef, sekcyjny, dr. Blumfeld; radca ministeryalny, dr. Leon Herz; jako referent, radca ministeryalny. Antoni Pretis, — a jako protokolant, koncepista ministeryalny, Fryderyk Zimmermann.

Ankiecie zostały przedłożone następujące, przez wys. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z wys. c. k. Ministerstwem wojny sformułowane pytania :

I. Potrzebne dla c. k. armii artykuły zaopatrzenia, których dostawa przez producentów może być przedmiotem rokowań, są: Chleb, owies, siano, słoma, drzewo — a dalej, jeżeli chleb wypiekanym jest w własnym zarządzie państwowym, a więc przez piekarnie wojskowe, także żyto i pszenica, jakoteż różne rodzaje mąki.

Czy przeto dostawa artykułów zaopatrzenia dla c. k. armii przez producentów obejmować ma wszystkie przytoczone wyżej artykuły, czy tylko niektóre, a względnie które z nich?

II. Czy dostawianie odnośnych artykułów przez producentów ma się odbywać tylko drogą dostawy (t. j. przez dostarczanie naraz większych ilości, lub w większych odstępach czasu do wskazanych magazynów rządowych), czy też

także drogą arendowania (to jest, dostarczanie zapotrzebowania w mniejszych ilościach i w krótszych odstępach czasu — zwykle co 5 dni — do wskazanych oddziałów wojskowych)?

Na wypadek, gdyby producenci rolniczy chcieli objąć także i dostawę chleba w drodze arendowania, — jak specyalnie zamyślają oni wykonać dostawę tego najważniejszego artykułu zaopatrzenia?

III. W których powiatach — z uwzględnieniem ilości zapotrzebowania odnośnych artykułów i zdolności w dostawianiu przez odnośny obszar powiatu — ma się odbywać dostarczanie tych artykułów, już to drogą dostawy, lub też drogą arendowania?

IV. Czy rolnicy mogą wypełnić postawione przez zarząd wojenny na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, żądania i warunki, ze względu na jakość artykułów dostawić się mających, i ze względu na sposób, w jaki zabezpieczenie i istotne dostarczenie tych artykułów ma się odbywać? — jeżeli nie, to co do których punktów powyższych przepisów należałoby dążyć do modyfikacyj z całkowitem przestrzeganiem interesów zarządu wojennego?

Czy szczególniej nie należałoby może — pod pewnemi zastrzeżeniami, w interesie obopólnym, tak zarządu wojennego jak i producentów — zamiast dotychczasowego sposobu zabezpieczenia artykułów zaopatrzenia w drodze rozpisania konkursu, wprowadzić jakiegoś innego sposobu zabezpieczenia, i jakiego?

V. Jakie zarządzenia należałoby poczynić rolnikom, aby umożliwić im wypełnienie postawionych przez zarząd wojenny wymagań i warunków, ze względu na jakość artykułów dostawić się mających i ze względu na sposoby, w jakie dostawa ma być dokonaną; a w szczególności, aby umożliwić producentom wzięcie na siebie arendowania? Za zarządzenia, które przy dyskusyi tej kwestyi dla osiągnięcia zamierzonych celów należy specyalnie wziąć pod rozwagę i roztrząsnąć, uważa się, bez względu na ewentualne inne propozycye: tworzenie gospodarczych spółek i przedsiębiorstw, w celu wzajemnego dostarczania artykułów zaopatrzenia, zakładanie magazynów składowych i nabywanie maszyn do czyszczenia zboża.

VI. W jaki odpowiedni sposób ma się odbywać ogłaszanie odnoszących się do dostawy artykułów, potrzebnych dla c. k. armii, obwieszczeń konkursowych, etc?

W ciągu obrad odbytych w pierwszym dniu posiedzeń ankiety, okazała się konieczność utworzenia podkomisyi, celem szczegółowego roztrząśnienia pojedyńczych kwestyj, i do tej podkomisyi też zostali wybrani: pp. Brenner, Proskowetz, dr. Heilsberg, dr. Zotta, Karol ks. Schwarzenberg, Schellenberg i Baldermann.

Wnioski podkomisyi, w której obradach brali udział także reprezentanci wys. c. k. Ministerstwa wojny i referent wys. c. k. Ministerstwa rolnictwa, zostały przez wybranego przez podkomisyę przewodniczącego, p. Brennera, przedłożone, w plenum ankiety na posiedzeniu z 29-go maja b. r. i przyjęte jednogłośnie.

Rezultatem ankiety są następujące uchwały, odnoszące się do wyżej przytoczonych pytań.

Co do pytania I: Dostawa owsa, słomy, siana, drzewa, żyta i pszenicy uznaje się w ogóle jako odpowiednia; natomiast oświadczyła się ankieta za tem, że dostawa chleba i mąki przez rolników nie jest godną zalecenia. Prócz tego, na wniosek reprezentantów krajów, produkujących wino, przemawia ankieta za wciągnięciem wina w szereg artykułów zaopatrzenia, które mają być dostawione przez producentów, i przyłącza życzenie, aby zapotrzebowanie wina dla c. k. marynarki wojennej, jakoteż oliwy, było pokrywanem również przez producentów drogą bezpośrednią.

Co do pytania II: Ankieta oświadcza, że do dostawy artykułów zaopatrzenia c. k. armii uważa za odpowiednią w obecnych stosunkach głównie drogę dostawiania do magazynów, że jednak co do artykułów zaopatrzenia: siana i słomy, okazuje się odpowiedniem arendowanie.

Co do arendowania, uważa ankieta za stosowne zatrzymanie trybu postępowania offertowego i, odnośnie do tego sposobu dostawy, uchwala:

a) Do „stacyj rządowych“ może być i nadal dostarczane siano i słoma także i w drodze arendowania po poprzedniem rozpisaniu konkursu, z jak można największem uwzględnieniem producentów i stowarzyszeń gospodarczych.

b) Zaopatrzenie drogą arendowania, po poprzedniem rozpisaniu konkursu, ma jednak i nadal odbywać się z jak można największem uwzględnieniem producentów i korporacyj gospodarczych.

c) Ze względu na to, iż producenci i korporacye gospodarcze przeważnie nie są w możności dostarczania artykułów zaopatrzenia dla c. k. wojsk w drodze arendowania, wyraża ankieta życzenie, aby zarząd państwowy rozszerzał swoją w tym kierunku działalność i w tym celu powiększył liczbę magazynów rządowych.

Co do pytania III. Ankieta jest zdania, że wyznaczania powiatów, w których ma się odbywać dostawa artykułów zaopatrzenia, należy zaniechać, gdyż kwestya ta rozwiąże się w praktyce. Zarazem wypowiada ankieta mniemanie, że co do powiatów dostawiających należałoby zarządowi wojskowemu porozumiewać się z odnośnemi gospodarczemi korporacyami.

Co do pytania IV. 1. Dostarczanie artykułów zaopatrzenia dla c. k. armii w drodze dostaw ma z reguły odbywać się przez pierwotnych producentów tych artykułów (ewentualnie przez korporacye gospodarcze, stowarzyszenia, kluby, gminy i t. d.), ale nie drogą rozpisywania konkursów, lecz w ten sposób, aby zarząd wojenny ogłaszał publicznie ilość artykułów mających być dostawionemi, oznaczał ich minimalną (hektolitrową) wagę i ceny, jakie za nie płacone będą, aby więc na podstawie tego oznaczenia cen oferty producentów były przyjmowane przez zarząd wojenny.

2. Przy oznaczeniu cen przez zarząd wojenny należałoby uwzględniać także wagę hektolitrową w skali postępowej.

3. Ankieta wyraża życzenie, aby stosownie do różnych stosunków produkcyi pojedynczych krajów, obecna minimalna waga hektolitrowa została podwyższoną przez zarząd c. k. armii w porozumieniu z towarzystwami gospodarczemi.

4. Co do postawionego przez reprezentanta wys. c. k. Ministerstwa wojny, generalnego intendanta Rökenzauna, żądania, aby ankieta ustanowiła normę cen artykułów zaopatrzenia, która to norma miałaby być dla zarządu wojskowego dyrektywą postępowania, uchwaliła ankieta utworzenie osobnej komisyi z trzech członków do ustanowienia tych zasad co do normy cen ; a co do dalszego toku prac tej osobnej komisyi, postanowiła: izby wys. c. k. Ministerstwo rolnictwa także i od korporacyj gospodarczych zażądało opinij o tem, w jaki sposób mają być oznaczane ceny artykułów zaopatrzenia przez zarząd wojenny, a następnie, izby odnośne opinie korporacyi przedłożyć komisyi jako materyał do jej prac.

Komisja, do której należałoby zaprosić także reprezentantów Ministerstwa wojny i Ministerstwa rolnictwa, przedłożyłaby wówczas swe wnioski, co do ustanowienia zasad oznaczenia cen, przed plenum ankiety celem powzięcia uchwał.

Co do pytania V. Ankieta uznaje odpowiedniość przytoczonych w tem pytaniu zarządzeń w celu łatwiejszego zadośćuczynienia wymaganiom zarządu wojennego, jakoto utworzenie gospodarczych spółek i stowarzyszeń celem wspólnego dostarczania artykułów zaopatrzenia, zakładanie domów składowych i sprawianie maszyn do czyszczenia zboża. Ankieta oświadcza dalej, by rolnicy przy swoich ofertach dołączali świadectwa odnośnych gospodarczych korporacyj swego okręgu, w których ma być poświadczonem, że są rzeczywistymi producentami, i że cała każdorazowa oferowana ilość została przez nich wyprodukowaną.

Co do pytania VI. Po porozumieniu się z korporacyami gospodarczemi należy obwieszczenia o dostawie artykułów zaopatrzenia sporządzać w sposób najskuteczniejszy a praktykowany w odnośnej miejscowości, tak, aby i producenci byli uwiadomieni zawczasu o rozpisanej dostawie.

2. Ankieta wyraża życzenie, aby zarząd wojenny zechciał do wniesienia ofert zezwolić na termin czterotygodniowy od chwili obwieszczenia.

3. Przy rozstrzyganiu konkursu należy otwierać oferty w obecności oferujących.

Ankieta wystosowała prócz tego do Rządu życzenie i prośbę, aby zawierane przez producentów i ich stowarzyszenia z zarządem c. k. armii umowy o dostawy nieulegały żadnemu opodatkowaniu, a wreszcie uchwaliła wybrać komisyę redakcyjną, któraby o wyniku ankiety wypracowała, o ile można najrychlej, oficyalne sprawozdanie. Wybory te, zarówno do komisyi redakcyjnej jak i do komisyi osobnej wymienionej przy pytaniu IV, odbyły się natychmiast, z tym rezultatem, iż do komisyi pierwszej zostali wybrani pp. Brenner i radca ministeryalny dr. Herz, a do drugiej komisyi pp. Brenner, dr. Heilsberg i Schellenberg, a jako zastępcy ks. Schwarzenberg i Baldermann.

Środek przeciwogniowy i płomieniochronny p. S. Bandrowskiego.

(Z Tygodnika rolniczego).

Palenie się ciał organicznych powstaje wskutek zamiany ich z ciekłego lub stałego stanu w lotny. Gazy wytwarzające się przy tej zamianie, łączą się wśród zjawisk ciepła i światła z tlenem powietrza, czyli palą się. Gaszenie ognia polega na obniżeniu temperatury ciał palących się i na poddaniu gazom zapalnym odczynnika, do którego większe mają powinowactwo chemiczne, niż do tlenu. Pierwszy skutek, obniżenie temperatury, osiągamy oblewaniem płonących przedmiotów wodą, drugiego, wiązania gazów zapalnych, woda nie wywoła. Do tego służą substancye t. z. przeciwogniowe, rozpuszczalne w wodzie, które po jej odparowaniu topią się i okrywają palący się przedmiot, chroniąc go w ten sposób przed dalszem paleniem się. Łatwo zrozumieć, że do gaszenia ognia środkami przeciwogniowymi mniejsza ilość wody jest potrzebną, co ważnem jest bardzo w miejscowościach, cierpiących niedostatek takowej. Zauważyć również należy, że niedostateczna ilość wody nietylko pożaru nie stłumi, ale przeciwnie podsyca go jeszcze.

Byliśmy 5-go maja b. r., świadkami próby gaszenia ognia na błoniach krakowskich środkiem wynalazku chemika p. S. Bandrowskiego. Próba ta udała się pod każdym względem świetnie, bo ogień podłożony pod parkan i stos drzewa, wypełniony wiorami nasyconemi mięszaniną nafty i terpentyny, został odrazu ugaszony małą bardzo ilością 10procentowego roztworu. Ogólną uwagę zwracała płachta nasycona roztworem; która położona na ogień zwęgliła się bez płomienia i wstrzymywała podnoszenie się ognia. Płachta taka służyć może doskonale do przeszkodzenia szerzeniu się pożaru, równocześnie zaś dowodzi, że środek p. Bandrowskiego działa płomieniochronnie i użyć go można do impregnowania tkanin i drzewa.

Znawcy i reprezentanci władz wyrazili swe uznanie dla wynalazku p. Bandrowskiego i zachęcali go do fabrykacyi na większą skalę, zapewniając, iż będzie miał popyt.

Dnia 6. b. m., znalazł środek p. Bandrowskiego zastosowanie praktyczne przy pożarze na Podgórzu, gdzie za jego pomocą udało się zlokalizować pożar zagrażający fabryce mydła i składom wojskowym.

Zwracamy uwagę rolników na nowy ten środek, którym łatwo zapobiedz można licznym katastrofom pożarnym.

Dr. Józef Maciejowski.

Sprawozdanie delegata Komitetu Towarzystwa gosp. gal. co do premiowania bydła w Przemyślanach d. 28. maja b. r.

Odezwą z dnia 16. maja b. r. powołany zostałem, na delegata przy premiowaniu bydła na wystawie przeglądowej w przemyślańskim Oddziale gospodarczym. Życzeniu szan. Komitetu zadość czyniąc, przedkładam niniejsze sprawozdanie.

Z udzielonej subwencyi 150 złr. ułożono i rozdano premia według poniżej zamieszczonego spisu — a to w obecności Wgo p. Prezesa Aleksandra Wybranowskiego i licznie zebranych członków Oddziału miejscowego.

Spęd bydła z okolicy był dosyć liczny, a przeważnie i najlepszych sztuk dostarczyły same Przemyślany, gdzie włościanie tak starannym wychowem jak pielęgnowaniem i ży-

wieniem rogacizny na odszczególnienie zasługują. Z ras wybitniejszych najliczniej wystąpiła holenderska i w kilku okazach berneńska, w przeważnej zaś części okazy stanowiły mieszaninę najróżniejszych odmian, w których cech ustalonych dopatrzeć się było niepodobieństwem. Że w przemyślańskim powiecie licznie występuje rasa holenderska, ma usprawiedliwienie w tem, ponieważ przeważają tu majątki JEx. hr. Alfreda Potockiego, w których przez szereg długi lat utrzymywano bydło holenderskie, a gdy dodam, że i inni większi właściciele tej samej rasy przez lat kilkanaście używali, łatwem jest do wytłumaczenia, że rasa ta nad innemi dominuje. Nadmienić sobie pozwalam, że z okazów premiowanych najlepsze sztuki osobliwie pod względem budowy całego korpusu, były te właśnie, które pochodziły od buhajów subwencyjnych.

Na ostatek podnieść mi wypada, że mimo obfitych łąk i dobrych pastwisk lasowych, w które powiat przemyślański obfituje, nie było na wystawie przeglądowej ani jednej sztuki bydła roboczego-pociągowego, które z rokiem każdym niepomiernie drożeje, a tyle użyteczna praca wołami w niedługim czasie, tylko końmi dokonywaną być będzie musiała.

WYKAZ ROZDANYCH NAGRÓD.

Nr porz.	Imię i nazwisko	Miejscowość	Rasa	Rodzaj	Wiek lat	Wiek mies.	Suma punktów	Nagroda złr.
1.	Semko Moskal	Borszów	Berner	buhaj	2	—	—	20
2.	Mikoła Podkówka	Krzywice	holend.	„	1	—	—	15
3.	Stefan Schwarz	Lipowce	„	jałówka	1	5	—	15
4.	Pawło Zadorożny	Borszów	krajowa	„	1	2	—	15
5.	Kazimierz Ostrowski	Przemyślany	Simenthal	krowa	4	—	—	15
6.	„ „	„	Mieszana	buhaj	2	—	—	10
7.	Wanda Szeligowska	„	holend.	krowa	List pochwalny.			
8.	Fedko Macyszyn	„	„	buhaj	2	—	—	10
9.	Piotr Biss	Kimirz	„	jałówka	2	6	—	10
10.	Jan Trzaskowski	Przemyślany	„	buhaj	—	—	—	5
11.	Jan Hiszczyński	„	„	„	—	—	—	5
12.	Jan Starosielec	Krosienko	„	„	—	—	—	5
13.	Oleksa Trochimiak	Przemyślany	„	jałówka	—	—	—	5
14.	Paweł Szul	Lipowce	„	buhaj	—	—	—	5
15.	Mikoła Lasowy	Krosienko	krajowa	jałówka	—	—	—	5
16.	Jan Jasiński	Borszów	„	„	—	—	—	5
17.	Stanisław Jaroszewski	Przemyślany	„	krowa	—	—	—	5
18.	H. Konopka	Wołków	holend.	buhaj	—	—	—	5

Meryszczów dnia 16. czerwca 1888.

Władysław Czerkawski
delegat Komitetu.

Pustynnik w Galicyi i na Bukowinie.

W r. 1860 pojawił się po raz pierwszy w środkowej Europie nowy ptak, który z wiosną zawitał do Hollandyi i Wielkiej Brytanii. Był to pustynnik *(Syrrhaptes Pallasii)*, kurak kształtu gołębia z długiemi kończastemi skrzydłami i ogonem klinowatym. Ptak ten przebywa stale na stepach i piaskach Azyi środkowej a z przyczyn nieznanych odbył tak daleką wędrówkę. W dwa lata później pojawił się znowu w Europie, a tym razem obserwowano ciąg jego od Brodów w Galicyi aż do wybrzeża Irlandyi, jak to Brehm podaje. Wówczas osiedliły się były pustynniki na wyspach fryzyjskich przy zachodniem wybrzeżu Szlezwiku, gnieździły się tam i wywiodły jedno pokolenie młodych.

Z wiosną roku bieżącego zawitał ten rzadki a pożądany gość ponownie i obrał sobie jak się zdaje drogę przez Bukowinę i Galicyę, ciągnąc do piaszczystych wydm szlezwickich.

Ponieważ jest nadzieja, że pustynnik stale w Europie osiedlić się zechce i pomnoży liczbę ptaków łownych, przeto pojawiły się odezwy wzywające do opieki nad nim i obserwacyi zachowania się jego na obczyźnie. Z Galicyi pierwszy „Łowiec“ podał o pustynniku wiadomość i już przed dwoma miesiącami zachęcał miłośników przyrody do badań nad tym ptakiem.

W ostatnim numerze z d. 1. czerwca b. r. zamieścił „Łowiec“ artykuł, w którym przytacza daty zebrane dotychczas co do pobytu pustynnika w Europie. Zbadaniem całej kwestyi a szczególniej wyśledzeniem czasu i kierunku tegorocznego ciągu nowego przybysza zajmuje się szczegółowo Komitet dla ornitologicznych stacyi obserwacyjnych w Austro-Węgrzech, pozostający pod protektoratem I. C. W. Następcy tronu arcyksięcia Rudolfa. Komitet ten wezwał swych delegatów do zbierania dokładnych dat o pustynniku. To też prof. dr. Maks. Nowicki w Krakowie jako taki delegat dla Galicyi zwraca się z prośbą do wszystkich tych, którzy w roku bieżącym mieli sposobność obserwowania pustynnika, o nadsełanie na jego ręce możliwie szczegółowych dat co do czasu pojawienia się tego ptaka, ilości stadek, jego osiedlenia, pożywienia, gnieżdżenia lęgu i t. p. Daty te będą mogły dać dokładny obraz pobytu pustynnika w Galicyi i na Bukowinie.

Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie.

Piąty z kolei zjazd lekarzy i przyrodników polskich odbędzie się we Lwowie w dniach 17 do 21 lipca b. r. Program jest następujący:

We wtorek, 17 lipca.

Poufne zebranie towarzyskie celem wzajemnego poznania się w lokalnościach Kasyna miejskiego (ul. Akademicka 13) o godzinie 8½ wieczorem

We środę, 18 lipca.

O godzinie 10 przed południem: Otwarcie Zjazdu na pierwsze Walne Zgromadzenie w wielkiej sali ratuszowej.

O godzinie 4 popołudniu: Otwarcie Wystawy hygieniczno-lekarskiej i dydaktyczno-przyrodniczej.

Wieczorem: Koncert w Ogrodzie miejskim, w razie niepogody zebranie w salonach Koła literackiego.

We czwartek, 19 lipca.

O godzinie 9 rano: Posiedzenia sekcyjne.

O godzinie 4 popołudniu: Posiedzenia sekcyjne.

Wieczorem: Recepcya dana przez Reprezentacyą miasta Lwowa w wielkiej sali ratuszowej.

W piątek, 20 lipca.

O godzinie 9 rano: Posiedzenia sekcyjne.

Po południu: Zwiedzenie osobliwości miasta Lwowa, szpitali, zakładów i zbiorów naukowych — oraz wycieczki w okolice: do Dublan, Kulparkowa i t. d.

Wieczorem: Zabawa ogrodowa na Wysokim Zamku, w razie niepogody wieczorek w Kasynie miejskiem.

W sobotę, 21 lipca.

O godzinie 10 rano: Drugie Walne Zgromadzenie i zamknięcie Zjazdu.

Wieczorem: Uczta dana przez Wydział gospodarczy.

W niedzielę, 22 lipca.

Wycieczki: 1) do Podhorzec, 2) do Drohowyża, 3) do Iwonicza, 4) przez Kołomyję do Słobody rungurskiej i na Czarnohorę, 5) w Beskid przez Skole do Ławoczny.

Uwaga: Szczegółowy program ogłoszony będzie w numerze I. „Dziennika Zjazdu“, który wyjdzie dnia 17 Lipca br.

Podczas zjazdu urządzoną będzie w gmachu politechniki Wystawa higieniczno-lekarska i dytaktyczno przyrodnicza. Obejmować będzie przedmioty wchodzące w zakres nauk przyrodniczych i lekarskich z szczególniejszem uwzględnieniem higieny i dydaktyki przyrodniczej. Celem jej będzie przedstawienie ruchu naukowego w dziedzinie umiejętności przyrodniczych i ich zastosowania, przedstawienie stosunków zdrowotnych naszego kraju, przedstawienie zdobyczy i postępów osiągnionych na polu higieny, przedstawienie środków naukowych i pomocniczych, używanych w najnowszych czasach w dziedzinie nauk przyrodniczych i lekarskich pod względem dydaktycznym, przedstawienie wynalazków i udoskonaleń fabrycznych, mających na celu ochronę zdrowia i życia robotników, przedstawienie produkcyi krajowej wchodzącej w zakres wiedzy lekarskiej i t. p.

Gdy do współudziału w urządzeniu wystawy powołane zostały: Sekcya lwowska Towarzystwa lekarzy galicyjskich, lwowskie Towarzystwo politechniczne, Towarzystwo przyrodników polskich im. Kopernika, Towarzystwo aptekarskie i Towarzystwo weterynarskie, a oprócz tego Komitet wystawowy obrał dla każdej grupy fachowych referentów, mających czuwać nad zebraniem odpowiednich przedmiotów wystawowych, nad urządzeniem grup i t. p., przeto wobec już obecnie nader licznych zgłoszeń wątpliwości nie ma, że wystawa wypadnie w każdym względzie dobrze i cel jej będzie osiągnięty.

Obejmować będzie następujących XV grup:

I. grupa. Bakteryologia. Referenci radca dr. Biesiadecki i dr. J. Szpilman.

II. grupa. Higienia szkół. Referenci: prof. budownictwa Bisanz, inspektor szkół M. Bazanowski, dr. Merunowicz i nauczyciel p. Piórkiewicz.

III. grupa. Higiena mieszkań. Referenci: fizyk miasta Lwowa Pawlikowski i Architekt p. Świątkowski.

IV. grupa. Higienia szpitali. Referenci: dr. Czyżewicz, dr. Merczyński i architekt p. Rawski.

V. Higiena fabryk. Referenci: dr. Merunowicz, prof. Pawlewski, inspektor przemysłowy Nawratil i inżynier Wang.

Grupa VI. Aptekarska. Referenci: Jabłonowski i Kochanowski.

VII. grupa. Przyrodniczo-dydaktyczna, z poddziałami: 1) Fizyka, astronomia, meteorologia. — 2) Chemia.— 3) Mineralogia. — 4) Geologia. 5) Botanika. — 6) Zoologia.— 7) Geografia. — 8) Wzorowe muzeum, mieszczące wszystkie okazy i przybory potrzebne do udzielania nauki o przyrodzie w szkołach ludowych. — 9) Ojczysta literatura nauk przyrodniczych. — 10) Oryginalne prace ze wszystkich gałęzi nauk przyrodniczych. Referentami w tej grupie są: prof. dr. Witkowski, prof. dr J. Petelenz, inspektor Miecz. Baranowski i dyrektor sem. naucz. L. Dziedzicki.

VIII grupa. Pokarmy i napoje. Referenci; dr. J. Wiczkowski i dr. Dunin Wąsowicz.

IX grupa. Asanacya miast. Referenci: inżynier Gorecki, nadinżynier Horoszkiewicz, fizyk miasta Lwowa dr. Pawlikowski, inżynier Załoziecki.

X. grupa. Lekarska i statystyki lekarskiej. Referenci: prof. dr. Feigel, prof. dr. Kadyj, dr. Mehrer, dr. Merunowicz, dr. Rosenbusch i dr. Widman.

XI. grupa. Weterynaryjna. Referenci: Weterynarz krajowy dr. Lüttich i dr. Szpilman.

XII. grupa. Kąpiele i łaźnie. Referenci: dr. Ebers, inżynier Kłębkowski, dr. Majewski, inżynier Sołtyński.

XIII. grupa. Gigmnastyka. Referenci: dr. Krówczyński i nauczyciel Durski.

XIV. grupa. Chirurgiczna. Referenci; dr. Lipeż, dr. Smutny, dr. Wehr i dr. Ziembicki.

XV. grupa. Higiena odzieży i pielęgnowanie ciała. Referenci: dr. Rosenbusch, dr. Smutny i inżynier Załoziecki.

Program wystawy jest jak widzimy nader obfity i obejmować będzie istotnie mnóstwo przedmiotów, zajmujących nei tylko wyłącznie lekarzy i przyrodników, ale i ogół my-

ślących ludzi. Dla ziemian szczegółowo interesującą będzie grupa XI. weterynaryjna.

Przysłuchiwanie się referatom, uczęstniczenie w dyskusyach po komisyach będą wielce pouczające i zajmujące w obec tego, że bardzo wiele znakomitości z różnych stron Polski i z innych krajów słowiańskich zapowiedziało swój przyjazd.

Uczęstnikami zjazdu nie są wyłącznie lekarze i przyrodnicy, ale mogą nimi być rolnicy, leśnicy i w ogóle ludzie wykształceni, dla których nie jest obojętnym postęp nauk przyrodniczych i lekarskich.

Ktoby chciał uczęstniczyć w piątym zjeździe lekarzy i przyrodników polskich, zachce się zgłosić do p. aptekarza Kochanowskiego, ulica Czarneckiego l. 10. Karta uczestnictwa kosztuje 5 złr. W. A.

Protokoły

posiedzeń Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gosp.

(Odczytane dnia 23 czerwca 1888.)

Posiedzenie d. 11. maja b. r.

Przewodniczący: II. Wiceprezes Tow. p. Piotr Gross.

Obecni członkowie komitetu: pp. Jan Breuer, Seweryn Henzel, Tadeusz Langie, Władysław Lubomęski, dr. Tad. Pilat, Aug. Schellenberg, prof. Tyniecki, Leoncyusz Wybranowski.

Inspektor chowu bydła p. Adam Konopka.

Trzymający pióro Wł. Zawadzki.

Wnioski i uchwały:

I. Protokół posiedzenia dn. 26 kwietnia przyjęty.

II. Na wniosek przewodniczącego i p. Langiego uchwalono reasumować uchwały poprzedniego posiedzenia, dotyczące niektórych pozycyi wniosków subwencyjnych na rok 1889 i załatwić pozycye dotąd nieuchwalone. W myśl tego uchwalono, mianowicie:

W Dziale I. naukowym.

Na szkołę ogrodniczą 1500 złr. z zawiadomieniem Towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego, że subwencya pomieniona będzie mu wypłacona dopiero po zreorganizowaniu Towarzystwa.

Na stypendya leśne	1200 złr.
Na plany budynków gosp. włosciańskich .	400 „
Na statystykę	2600 „
Na badania nawozów stucznych . . .	500 „
Na instruktora mleczarstwa . . .	1000 „

Razem z uchwalonemi na poprzedniem posiedzeniu na dział naukowy 16200 złr.

W Dziale II. produkcyjnym.

Na chów bydła	45000 złr.
Na premiowanie zalesień	250 „
Na podniesienie rybactwa	1000 „
Razem z uchwalonemi poprzednio	52350 złr. w. a.

III. Na ankietę zwołaną do Wiednia przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w sprawie dostaw dla wojska mianowano delegatem p. Schellenberga. Do rozpoznania kwestjonarjusza ankiety powołano komisję złożoną z pp. Augustynowicza, Breuera i Schellenberga.

IV. Instrukcyą dotyczącą tworzenia owczarni i chlewni zarodowych subwencyonowanych, na wniosek p. Henzla uchwalono przekazać do ostatecznego zredagowania Komisyi złożonej z pp. referenta Wybranowskiego, Grossa i Langiego.

V. Na wniosek p. Breuera, mianowano delegatami na wystawę w Przeworsku pp. Tad. Langiego, Konopkę i Breuera.

Na wystawę przeglądową do Przemyślan p. Władysława Czerkawskiego z Gajów.

Na wystawę przeglądową do Stanisławowa p. inspektora Adama Konopkę.

VI. P. Breuer przedkłada podanie Rady przemyskiego Oddziału Tow. gosp. o subwencyę na wystawę przeglądową.

Zgodnie z wnioskiem referenta uchwalono dać na premiowanie 150 złr. pod warunkiem, że wystawa odbędzie się w miesiącu czerwcu b. r.

VII. Stypendyście Sigmuntowi przyznano zapomogę w kwocie 30 złr.

VIII. Na wniosek inspektora chowu bydła, zatwierdzono utworzenie obory zarodowej Szwyc pół krwi w Suchowoli u p. Jana Breuera.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Posiedzenie dnia 2. czerwca b. r.

Przewodniczy: I Wiceprezes p. Bolesław Augustynowicz.

Obecni: II. Wiceprezes p. Piotr Gross.

Członkowie Komitetu: Wny Jan Breuer, Dr. Tadeusz Pilat, p. Leoncyusz Wybranowski.

Prowadzący pióro Sekretarz Towarzystwa.

Treść obrad i uchwały.

I. W załatwieniu 6 punktu porządku dziennego co do wyszukania zastępcy po Sekretarzu.

Uchwalono: Konkursu nie rozpisywać — tylko załatwić rzecz w drodze poszukiwań prywatnych — a przedewszystkinm uprosić p. Lubomęskiego, aby się widział i porozumiał w tej sprawie z p. dr. Pilatem.

Nadto postanowiono załatwić sprawę najpóźniej do końca lipca, aby przybrany zastępca 3 lub 4 miesiące pod kierunkiem ustępującego Sekretarza z tokiem spraw obeznać się mógł.

II. Wyjaśnienie p. Breuera co do przebiegu i załatwienia sprawy z p. Jezierskiem — a mianowicie, iż tenże złożył skrypt na dłużną sumę i chciał zapłacić takowę do dnia ostatniego sierpnia, przyjęto do wiadomości.

III. W sprawie Instrukcyi dla Oddziałów co do użycia subwencyi owiec i trzody chlewnej tudzież wniosku Oddziału tarnopolskiego, co do założenia szkoły gospodyń wiejskich (punkt 4 programu) uchwalono: (z powodu

nieobecności . referentów) sprosić umyślnie *ad hoc* posiedzenie w połowie czerwca.

IV. Z powodu taniego zakupna lnu rygskiego i parnawskiego w roku bieżącym — uchwalono: Kółkom rolniczym, co całe wory lub beczki tegoż nasienia sprowadziły — opuścić 20% od lnu rygskiego, a 10% od lnu parnawskiego.

V. Do premiowania bydła w Przemyślu zamianować ze strony komitetu następujących delegatów: Pp Jana Breuera, Tadeusza Langiego, Adolfa Ebenbergera i inspektora p. Konopkę.

Zarazem uchwalono oświadczyć Oddziałowi przemyskiemu, iż pożądanem byłoby, aby termin premiowania odroczono z 15 na 19 czerwca — w którym to dniu odbędzie się tamże Walne Zgromadzenie Kółek rolniczych i konkurs pługów.

VI. Na wniosek dr. Pilata uchwalono zgodnie z propozycyą Dyrekcyi dublańskiej przedstawić na stypendyum hr. Stadnickiej 210 złr. rocznie studenta Hulanickiego.

VII. Legowaną przez ś. p. Jakubowskiego dla Towarzystwa gospod. sumę 1000 złr. uchwalono przyłączyć do funduszu żelaznego.

VIII. Na wniosek p wiceprezesa Grossa uchwalono: a) w sprawie powstrzymania napływu zboża rosyjskiego odnieść się do posła p. Abrahamowicza — zaś b) w sprawie interpelacyi p. Tauscha; „w jaki sposób myśli Rząd ochronić gospodarzy od wadliwych statutów giełdy zbożowej“ odnieść się do posła Hausnera, aby się z posłem Tauschem porozumieć zechciał.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Wiadomości bieżące.

Tępienie chrząszczy majowych odbywa się w niektórych krajach (oczywiście nie u nas) na bardzo wielką skalę. I tak w Ober-Hollabrum (Niższa Austrya) zebrano 254 hektolitrów chrząszczy, za co zapłacono, płacąc po 2 centy za litr, 508 złr. Zbieraniem zajętych było ogółem 1176 osób, między które powyższa kwota rozdzieloną została.

Niezwykły ciężar buhaja rozpłodowego. Rolnik Weber w Grosswyl posiada buhaja mającego 4 lat i 6 miesięcy, który waży 13·5 centnara metrycznego tj. 2412 funtów wied. Buhaj ten jest rasy Simmenthal (z obory Rebmann'a w Erlenbach) i pomimo swej olbrzymiej wagi ma z łatwością i skutecznie krowy odlatowywać (*O. landw. W. Bl*)

Ogłoszenie konkursu.

Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozpisuje niniejszem konkurs w celu obsadzenia posady nauczyciela zwyczajnego przy krajowej niższej szkole rolniczej w Czernichowie do wykładu chemii, technologii chemicznej i mineralogii.

Z posadą tą połączona jest, oprócz wolnego mieszkania, płaca roczna w kwocie 1100 złr. dodatek aktywalny w kwocie 140 złr., i dodatek pięcioletni w kwocie 200 złr. w. a.

Nauczyciele zwyczajni szkoły są urzędnikami krajowymi i jako tacy mają prawa i obowiązki określone ustanową służby krajowej z dnia 22. marca 1866, ile takowa do nich może być zastosowaną. Szczegółowe określenia praw i obowiązków nauczyciela mieszczą w sobie regulamina szkoły.

Chcący się ubiegać o posadę powyższą winni wykazać dokładną znajomość języka polskiego a nadto przedłożyć Wydziałowi krajowemu:

1) metrykę urodzenia;

2) krótki życiorys;

3) świadectwo udowadniające kwalifikacyę do zajmowania posady, o którą kompetują.

Podania wnieść należy do Wydziału krajowego najdalej **do 15 lipca b. r.**, posada zaś obsadzoną będzie z dniem 1. września r. b.

We Lwowie, dnia 13 czerwca 1888. 2—3

Bank rolniczy we Lwowie.

(Ulica Karola Ludwika l. 1).

Lwów, dnia 28. czerwca 1888.

Znaczne zasoby zeszłorocznego zboża tamują ducha spekulacyjnego; dotychczasowe transakcye są bardzo słabe. — Pszenica na termina jesienne względnie do terminu i warunków notuje złr. 5·50 do złr. 6 — żyto złr. 3·75 do 4.25.

Ceny notują więcej nominalnie.

Dziś notujemy za 100 kilogr. loco Lwów.

Pszenica gotowa	6·25	do	6·70
Żyto gotowe	4·45	„	4·75
Owies obroczny	4·45	„	4·80
Jęczmień	—·—	„	—·—
Rzepak	9·75	„	10·25
Groch	—·—	„	—·—
Wyka	—·—	„	—·—
Bobik	—·—	„	—·—
Hreczka	—·—	„	—·—
Kukurudza	—·—	„	—·—
Chmiel za 56 kilo	—·—	„	—·—
Koniczyna czerwona	—·—	„	—·—
„ biała	—·—	„	—·—
„ szwedzka	—·—	„	—·—
Spirytus za 10.000 lt. prct.zł. loco stacya kolei	29·25	„	29·75

Uwaga. Bank rolniczy przyjmuje zamówienia na maszyny rolnicze.

Odpowiedzialny redaktor: *W. Tyniecki.* Nakładem Redakcyi.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ pod zarządem Jana Mittiga.